

Očkování proti onemocnění covid-19

Očkování je stále nejúčinnější formou prevence před infekční nemocí. Po aplikaci očkovací látky, tzv. vakcinaci, si tělo vytvoří protilátky a zároveň se zapojí buněčná imunita, což zabrání nákaze infekční chorobou nebo zmírní její průběh. Vakcíny nejsou potřeba pro všechny infekční nemoci. Velmi důležité jsou ale pro infekce, které jsou nebezpečné svým průběhem a mohou končit smrtí pacienta, nebo trvalými následky i při včas zahájené léčbě (např. meningokokové infekce). Další skupinou infekčních chorob, kde není očkování ničím nahraditelné, jsou vysoce nakažlivé nemoci, které se rychle šíří populací. Tyto nemoci mohou, ale nemusí způsobit vážná onemocnění. Jejich nebezpečí je v tom, že vyřadí z běžného provozu najednou větší počet osob, které musí být v karanténě nebo izolaci (např. spalničky). Třetí skupinou jsou nemoci, pro které nemáme kausální léčbu, umíme léčit jen příznaky a prognóza je vždy velmi nejistá (např. klíšťová encefalitida).

Onemocnění covid-19 je vysoce nakažlivé, dosud nemáme účinný lék, kterým bychom ovlivnili průběh a zmírnili následky, a může být smrtelné. Očkování je proto zásadní možností, jak nad nemocí covid-19 zvítězit a vrátit se zpět do normálního života.

Vakcíny v ČR

Vzhledem k naléhavosti pandemie jsou vakcíny proti covid-19 vyvíjeny a registrovány rychleji než obvykle. **Přesto splňují stejně vysoké standardy jako všechny ostatní vakcíny.**

Registrace Evropskou agenturou pro léčivé přípravky (EMA) byla udělena společnosti Pfizer-BioNTech (vakcína Comirnaty), Moderna (covid-19 Vaccine Moderna-Spikevax), AstraZeneca (Vaxzevria), Johnson & Johnson (Jcovden), Novavax (Nuvaxovid), Sanofi (VidPrevtyn Beta).

V rámci Očkovacího centra FN Plzeň očkujeme mRNA vakcínou společnosti Pfizer-BioNTech (Comirnaty). Očkujeme ve 2 dávkách základních (0-21 dní) a zajišťujeme podání následujících dávek, kdy se jedná o dávky posilující, tzv. přeočkování. Účinnost vakcíny je až 95 %!

Princip funkce mRNA vakcíny (Pfizer/BioNTech, Moderna):

V jádře lidských buněk je DNA, která kóduje naší genetickou informaci. Ještě v jádře se informace přepisuje do mRNA (poslíčková RNA), tento proces se nazývá transkripce. Mimo jádro buňky, tzn. v cytoplasmě se díky informaci v mRNA syntetizuje bílkovina – proces se nazývá translace.

V mRNA covidové vakcíně je kódována bílkovina S-protein, která je nejvíce imunogenní složkou SARS-CoV-2. Po vniknutí této mRNA z vakcíny do svalových buněk dojde v jejich cytoplasmě k syntéze S-proteinu, který vyvolá imunitní odpověď (protilátková i buněčná imunita) a tím ochranu proti covid-19.

V žádném případě nemůže vakcína zasáhnout do genetické informace lidského organismu, která je uložena v DNA v jádře, **vakcína nemůže způsobit covid-19**. Jediným problémem jsou u těchto vakcín skladovací podmínky.

Vektorové vakcíny (Vaxzevria, Jcovden), využívají neškodný typ adenoviru (vektor) pro implantaci genu pro S-protein. Ruská vakcína Sputnik zatím není Evropskou agenturou pro léčivé přípravky registrována.

Proteinová vakcína (Nuvaxovid, VidPrevtyn Beta), působí tak, že Váš organismus připraví na to, aby byl sám schopen bránit se proti onemocnění covid-19. Obsahuje typ spike proteinu, který byl vyroben v laboratoři. Vakcína obsahuje také "adjuvans", látku, která pomáhá posilovat reakci imunitního systému na vakcínu. Viz zdroj: SÚKL, <https://www.sukl.cz/nuvaxovid-otazky-a-odpovedi-k-vaccine-od-spolecnosti-novavax/>

Po aplikaci vakcíny můžete mít po dobu několik dnů nepříjemné nežádoucí účinky, ve velmi malém procentu i silné, ale Vaše riziko těžkého průběhu onemocnění covid 19 se výrazně sníží.

Jak se chovat po očkování

Po podání vakcíny se doporučuje pečlivé sledování Vašeho zdravotního stavu zpravidla po dobu 30 minut, a to na místě, kde se provádí očkování. Vyvarujte se výraznější fyzické námahy dva dny po očkování.

Přeočkování – aplikace posilující dávky, tzv. booster

- U vakcín s dvoudávkovým schématem (včetně mRNA vakcíny Comirnaty, Spikevax) se posilující dávka podává s minimálním odstupem 3 měsíců po ukončení základního schématu či podání předchozí posilující dávky. U vakcíny Spikevax je posilující dávka poloviční.
- U imunokompromitovaných osob se 3. dávka může aplikovat dříve, zde se ale nejedná o posilující, ale o dodatečnou dávku. U vakcíny Spikevax se dávka neredukuje.
- U vektorové vakcíny Jcovden je booster doporučen již za 2 měsíce.
- Posilující dávka je zatím určena pro osoby ve věkové kategorii nad 5 let.

V Očkovacím centru je klientovi vždy vydána karta se záznamem o provedeném očkování. Po aplikaci 2. dávky je klientovi vystaven platný certifikát. Podání vakcíny je možno zapsat do vlastního očkovacího průkazu a na požádání, po provedení úhrady dle platného Ceníku FN Plzeň lze vystavit i Mezinárodní očkovací průkaz (MOP). K dispozici je COVIDpas v elektronické podobě, pozor, platnost COVID pasu je od 15. 2. 2022 pouze 9 měsíců, po aplikaci posilující dávky se platnost COVID pasu prodlužuje, zatím na dobu neurčitou.

Kontraindikace očkování proti onemocnění covid-19:

Tzv. absolutní

- mimořádně závažné reakce s alterací celkového stavu po předchozím očkování danou vakcínou, nebo vakcínou podobnou, týkalo by se podání 2. dávky
- anafylaktická reakce na složku očkovací látky
- věk, nutno dodržet SPC vakcíny

Tzv. relativní – znamenají, že o aplikaci vakcíny rozhodne lékař (zváží pro a proti)

- akutní onemocnění bez ohledu na přítomnost teploty
- těhotné a kojící ženy
- alergie v anamnéze
- krvácivé stavy – těžká trombocytopenie

Možné nežádoucí reakce po očkování:

- lokální - zarudnutí, bolest v místě vpichu, otok
- celkové - teplota
 - chřipkové příznaky
 - alergická reakce
 - neurologické příznaky

Upozornění pro osoby očkované:

Za očkovanou osobu se považuje osoba až za 14 dní po ukončení vakcinačního schématu.

Po aplikaci 1. dávky vakcíny proti nemoci covid-19 může nastat řada atypických situací, pokusíme se Vás na některé upozornit:

1) Onemocnění covid-19:

Po očkování se objeví příznaky připomínající covid-19 (horečka, dušnost, zvýšená únava, ztráta čichu, ztráta chuti apod.). Bez ohledu na očkování je žádoucí vyšetření PCR (inkubační doba 2-14 nevylučuje Vaše očkování během ní). Při pozitivitě PCR, příp. při zjištění bezpříznakové positivity na základě kontaktu s potvrzeným onemocněním covid-19 nebo při nařízené karanténě na základě kontaktu s potvrzeným onemocněním covid-19, **se aplikace 2. dávky odkládá, doporučená aplikace 2. dávky je za 3-6 měsíců od laboratorního zjištění PCR positivity.**

2) Zjištění těhotenství po prodělaném očkování - Aplikaci 2. dávky není potřeba odkládat, očkovat lze i v průběhu těhotenství.

3) Indikovaná aplikace jiné nezbytně nutné vakcíny (např. proti tetanu, proti vzteklině,...), případ kdy musí být **nebo byla souběžně aplikovaná jiná vakcína.** V tomto případě odložte plánovaný termín pro podání 2. dávky vakcíny proti onemocnění covid-19. Aplikace 1. dávky je započtena, aplikace druhé dávky proběhne až po konzultaci s vakcinologem (zde je třeba aplikovat individuální přístup).

Plánovaná aplikace jiné očkovací látky by měla proběhnout s odstupem minimálně 14 dnů od aplikace vakcíny proti nemoci covid-19. V případě, že dojde k indikovanému či neúmyslnému podání jiné očkovací látky v tomto období 14 dnů, není nutné opakovat dávku žádné z vakcín.